

Toldbodgade

Rapport for sondageundersøgelse

NÆM 2006:100

Næstved Museum 2006

Rapport for mindre sondageundersøgelse ved Toldbodgade, Næstved

J.nr. NÆM 2006:100

04.05.07; Ll. Næstved Jorder, Herlufsholm Sogn, Ø. Flakkebjerg Herred, tidl. Sorø Amt

Forudsætninger

I forbindelse med en vurdering af mulige arkæologiske interesser på matr.nr 9q-r-s, Ll. Næstved Jorder foretog Næstved Museum 13. marts 2006 en mindre, sonderende undersøgelse på det frie areal østligt på matr.nr. 9q. Undersøgelsen blev varetaget af museumsinspektør Thomas Roland for museets egne midler. Maskinarbejdet udførtes af Skipper Mortensen fra Skippers Dræning.

Undersøgelsens forløb

På parkeringsområdet foran den tidligere maskinhal udlagdes en 1,8 m bred ca. 12,5 m lang sondagegrøft ca. 7 m sydøst for gavlen og parallelt med denne (dvs. i stort set nordøst-/sydvestlig retning). Grøften sluttede i nordøst ca. 5,30 m fra den lavere bygning nord for.

Der blev i hele grøftens længde gravet til undergrund, bortset fra de tre nordligste meter, hvor en rør- eller ledningsnedgravning skar sig på tværs af grøften. Da det var usikkert, om ned-

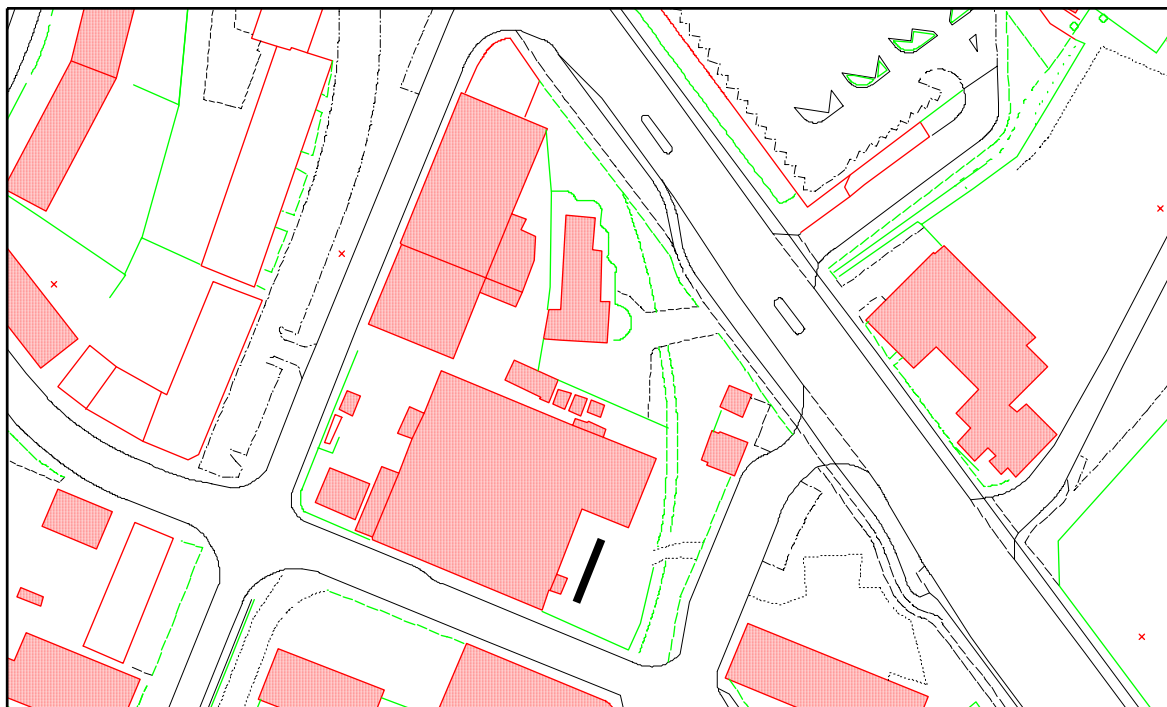


Fig. 1 Placering af sondagegrøft



Fig. 2 Sammenstilling af kort ca. 1880 og moderne matrikelkort

gravningen dækkede over et endnu "aktivt" rør eller ledning, valgtes det ikke at gå dybere end ca. 40 cm fra eksisterende terræn i denne del.

Undergrunden fremkom overalt 60-70 cm under nuværende terræn, og bestod af en forholdsvis kompakt, let gruset/sandet moræneler med flere større og store sten. For at sikre, at der for dette lag ikke var tale om senere påført opfyldsmateriale gravedes midt i grøftens forløb ca. 50-60 cm undre lagets topniveau. Herved sås kun forventelige, naturskabte ændringer og ingen kulturspor.

Hovedparten af grøftens kulturlag udgjordes af moderne opfyldslag, i den nordlige del indeholdende en del middelalderlige bygningstegl. Middelalderteglen lå dog blandt maskintegl og kan derfor ikke nødvendigvis tages som indikator på nedrevne middelalderlige bygninger på området.

I den midterste 1/3 af grøften sås umiddelbart over undergrunden en kompakt brolægning af knyttæve- til barnehovedstore sten. Brolægningen kunne ikke dateres ved den lille undersøgelse, men forekom af nyere dato (18/1900-tallet). Brolægningen var forstyrret af (eller lå op til?) en

nedrevet konstruktion i den sydvestlige del af grøften, bl.a. markeret af en under terræn endnu stående lodret jerndrager.

Under konstruktionens forstyrrelser i den sydlige del af grøften sås enkelte andre lag direkte over undergrunden, bl.a. et lag med en del jernudfældninger. Der fremkom intet daterende materiale i disse lag, hvorfor de ikke kunne placeres tidsmæssigt. Selv om lagene af karakter umiddelbart syntes at tilhøre nyere tid, kan en ældre datering evt. til middelalderen ikke udelukkes.

Konklusion

Ud fra ældre kortmateriale at dømme, ligger undersøgelsesområdet - og det kommende byggeareal - på grænsen mellem lavereliggende, tidligere fugtige drag langs Susåen, og højereliggende brinker (jf. fig. 2). Brinkerne henlå i 1800-tallet som marker, og må betragtes som relativt tørre. Kulturlagene var i sondagegrøften mindre tykke end i første omgang forventet, hvilket formentligt skyldes, at grøften blev udlagt på brink-området og ikke i de lavereliggende, tidligere enge.

De anslåede 90-100 cm afgravning i forbindelse med det kommende byggeri vi således på den sydlige halvdel af matr. 9q og 9r, der omtrent svarer til brink-området, medføre, at evt. bevarede kulturspor i undergrunden samt ældre kulturlag vil blive destrueret. I området omkring sondagegrøften, synes hovedparten af kulturlagene dog at tilhøre 18/1900-tallet, og således som udgangspunkt uden større kulturhistorisk værdi. Mulige ældre (middelalderlige?) lag sås dog i den sydlige del af grøften. Det skal understreges, at forholdene erfaringsmæssigt kan ændre sig radikalt over få meter, og det hér beskrevet ikke nødvendigvis kan tages som udtryk for situationen på hele det nævnte brink-område.

På de nordlige dele af matr. 9q og r samt 9s, der omfatter, tidligere, lavereliggende engområder, kan moderne opfyld bevirke, at afgravninger indtil 1 meters dybde ikke vil påvirke væsentlige kulturlag. Dette forhold blev dog ikke klarlagt ved den aktuelle undersøgelse.

Den lille sondageundersøgelse klarlægger naturligvis ikke de arkæologiske interesser på det kommende byggefelt, men bidrager til en bedre forståelse af områdets topografi og dermed til de forventelige lagtykkelser etc. Undersøgelsen vil sammen med de kommende boreprøver på arealet indgå i en vurdering af de arkæologiske tiltag, der bør foretages forud for det kommende byggeri.